

Grammatik des Ukrainischen

mit Darstellung der Deklinationsparadigmata der nominalen und
pronominalen Kategorie in einem syntagmatischen Bezug

Zusammengestellt von:

Basilius Tsunehiro Chiba

Львів, 2018

3МіСТ

1	Adjektiv und Substantiv (+ Pronomen)	1
1.1	Maskulinum	1
1.1.1	Konsonanten- und Vokalalternation	1
1.2	Femininum	2
1.2.1	Femininum (konsonantisch)	2
1.2.2	Konsonanten- und Vokalalternation	2
1.2.3	Unregelmäßige Pluralformen	3
1.3	Neutrum	4
1.4	Komparation	5
2	Pronomen	6
2.1	Personalpronomen	6
2.2	Possesivpronomen	7
2.3	Reflexives Possesivpronomen	9
2.4	Reflexivpronomen	9
2.5	Demonstrativpronomen	9
2.6	Interrogativpronomen und Relativpronomen	10
2.7	Indefinit- und Negativpronomen	12
3	Numerale	13
3.1	Kardinalzahl	13
3.2	Kollektivzahl	14
3.3	Ordinalzahl	14
4	Verb	15
4.1	Präsens	15
4.1.1	I. Klasse (e-Klasse)	15
4.1.2	II. Klasse (и-Klasse)	16
4.1.3	Unregelmäßige Verben	16
4.2	Verb <i>быць</i>	17
4.2.1	‘es gibt’ ‘es gibt kein’	17
4.2.2	‘es ist’ ‘das ist’	17
4.2.3	‘haben’	17
4.3	Modalverb	17
4.4	Präteritum	18
4.5	Plusquamperfekt	18
4.6	Futur I	18

4.7	Futur II	18
4.8	Konjunktiv	19
4.8.1	Konjunktiv Perfekt	19
4.9	Imperativ	20
4.10	Verben der Fortbewegung	20
4.11	Partizip	21
4.11.1	Partizip Präsens Aktiv	21
4.11.2	Partizip Präteritum Aktiv	21
4.11.3	Partizip Präsens Passiv	22
4.11.4	Partizip Präteritum Passiv	22
4.12	Verbalaspekte und Adverbialpartizipien	22
4.12.1	Adverbialpartizip Präsens	23
4.12.2	Adverbialpartizip Präteritum	23
5	Präposition	24
6	Konjunktionen und Gliederungsmittel	25
7	Zeitangabe	26
7.1	Adverbien zur Zeitangabe	26
7.2	Zeitangabe mit Präpositionen	26
7.3	Datumsangabe	27
7.4	Uhrzeit	28
8	Ortsangabe	29
8.1	Adverbien zur Ortsangabe	29
8.2	Ortsangabe mit Präpositionen	29
8.2.1	в/у und на	29
8.2.2	Orts- und Richtungsangabe mit Präpositionen	29
9	Wochentage, Monatsnamen und Jahreszeiten	31
9.1	Wochentage	31
9.2	Monatsnamen	31
9.3	Jahreszeiten	31
	Literatur	32

1 Adjektiv und Substantiv (+ Pronomen)

1.1 Maskulinum

N.	той	мій	новий	художній	город	готель	борщ
G.	того	мого	нового	художнього	городу	готелю	борщу
D.	тому	моєму	новому	художньому	городу	готелю	борщу
A.	той	мій	новий	художній	город	готель	борщ
I.	тим	моїм	новим	художнім	городом	готелем	борщем
L.	тому	моєму	новому	художньому	городі	готелі	борщі
N.	ті	мої	нові	художні	города	готелі	борщі
G.	тих	моїх	нових	художніх	городів	готелів	борщів
D.	тим	моїм	новим	художнім	городам	готелям	борщам
A.	ті	мої	нові	художні	города	готелі	борщі
I.	тими	моїми	новими	художніми	городами	готелями	борщами
L.	тих	моїх	нових	художніх	городах	готелях	борщах

1.1.1 Konsonanten- und Vokalalternation

- G. Sg. auf -a:
  - Personen- u. Tierbezeichnung: коваль, коваля; птах, птаха
  - Туronymе u. Hydronymе: Київ, Києва; Дністер, Дністрі́а
  - Wochentage u. Monate: понеділок, понеділка; листопад, листопада
  - Maßangaben: грам, грама; метр, метра
  - Termini technici: атом, атома; радіус, радіуса (aber: -ізм, -ізму)
- L. Sg.: к, г, х → ц, з, с (2. Palatalisierung): N. Sg. берег, L. Sg. берези
- N. Sg. -о- / -е- → G. Sg. ∅ (Schwund der Jerlaute): день, дня; кінець, кінця

1.2 Femininum

N.	та	моя	нова	художня	кава	праця	груша
G.	тієї	моєї	нової	художньої	кави	праці	груші
D.	тії	моїй	новій	художній	каві	праці	груші
A.	ту	мою	нову	художню	каву	працю	грушу
I.	тією	моєю	ноюю	художньою	кавою	працею	грушею
L.	тії	моїй	новій	художній	каві	праці	груші
N.	ті	мої	нові	художні	кави	праці	груші
G.	тих	моїх	нових	художніх	кав	праць	груш
D.	тим	моїм	новим	художнім	кавам	працям	грушам
A.	ті	мої	нові	художні	кави	праці	груші
I.	тими	моїми	новими	художніми	кавами	працями	грушами
L.	тих	моїх	нових	художніх	кавах	працях	грушак

1.2.1 Femininum (konsonantisch)

N.	ніч	N.	повість	N.	мати
G.	ночі	G.	повісті	G.	матері
D.	ночі	D.	повісті	D.	матері
A.	ніч	A.	повість	A.	патір
I.	ніччю	I.	повістю	I.	матір'ю
L.	ночі	L.	повісті	L.	матері
N.	ночі	N.	повісті	N.	матері
G.	ночей	G.	повістей	G.	матерів
D.	ночам	D.	повістям	D.	матерям
A.	ночі	A.	повісті	A.	матерів
I.	ночами	I.	повістями	I.	матерями
L.	ночах	L.	повістях	L.	матерях

1.2.2 Konsonanten- und Vokalalternation

- D. Sg. u. L. Sg.: к, г, х → ц, з, с (2. Palatalisierung)

N. Sg.	D. Sg.	L. Sg.
рука	руці	руці
нога	нозі	нозі
муха	мусі	мусі

- G. Pl.: -ø- → -ó- / -e- (Vokalisierung der Jerlaute)

N. Sg.	G. Pl.	N. Sg.	G. Pl.
жінка	жінók	весна	весен
качка	качók	сосна	сосен

- G. Pl.: -o- → -i- (o → i durch Silbenkürzung)

N. Sg.	G. Pl.
нога	ніг
гора	гір
особа	осіб
сирота	сиріт

1.2.3 Unregelmäßige Pluralformen

N. дитина	N. людина	N. гуска
G. дитини	G. людини	G. гуски
D. дитині	D. людині	D. гусці
A. дитину	A. людину	A. гуску
I. дитиною	I. людиною	I. гускою
L. дитині	L. людині	L. гусці
N. діти	N. люди	N. гуски
G. дітей	G. людей	G. гусок
D. дітям	D. людям	D. гускам
A. дітей	A. людей	A. гуски/гусок
I. дітьми	I. людьми	I. гусками
L. дітях	L. людях	L. гусах

1.3 Neutrum

N.	те	моє	нове	художнє	вікно	море	життя
G.	того	мого	нового	художнього	вікна	моря	життя
D.	тому	моєму	новому	художньому	вікну	морю	життю
A.	те	моє	нове	художнє	вікно	море	життя
I.	тим	моїм	новим	художнім	вікном	морем	життям
L.	тому	моєму	новому	художньому	вікні	морі	житті
N.	ті	мої	нові	художні	вікна	моря	життя
G.	тих	моїх	нових	художніх	вікон	морів	життів
D.	тим	моїм	новим	художнім	вікнам	морям	життям
A.	ті	мої	нові	художні	вікна	моря	життя
I.	тими	моїми	новими	художніми	вікнами	морями	життями
L.	тих	моїх	нових	художніх	вікнах	морях	життях
N.	плече	N.	ім'я	N.	курча	N.	оленя
G.	плеча	G.	імені	G.	курчати	G.	оленяти
D.	плечу	D.	імені	D.	курчати	D.	оленяті
A.	плече	A.	ім'я	A.	курча	A.	оленя
I.	плечем	I.	іменем	I.	курчам	I.	оленям
L.	плечі	L.	імені	L.	курчати	L.	оленяті
N.	плечі	N.	імена	N.	курчата	N.	оленята
G.	плечей	G.	імен	G.	курчат	G.	оленят
D.	плечам	D.	іменам	D.	курчатам	D.	оленятам
A.	плечі	A.	імена	A.	курчата	A.	оленята
I.	плечима	I.	іменами	I.	курчатами	I.	оленятами
L.	плечах	L.	іменах	L.	курчатах	L.	оленятах

1.4 Komparation

Компаративbildung: Stamm v. Positiv + *-иш-*, *-иш-*, *-жч-* + Endung.
Superlativbildung: *най-* + Komпаратив.

- St. v. Positiv + *-иш* (regelmäßig):

тепл-ий ‘warm’ → tepl-иш-ий

пізн-ий ‘spät’ → пізн-иш-ий

нов-ий ‘neu’ → нов-иш-ий

- St. v. Positiv + *-иш-*:

старий ‘alt’ → старший

дешевий ‘billig’ → дешевший

молодий ‘jung’ → молодший

легкий ‘leicht’ → легший

швидкий ‘schnell’ → швидший

- St. v. Positiv + *-жч-*:

г + иш → жч: дорог-ий ‘teuer’ → доро-жч-ий

ж + иш → жч: дуж-ий ‘kräftig’ → ду-жч-ий

зь + иш → жч: ниж-ий ‘niedrig’ → ни-жч-ий

Unregelmäßige Bildung:

близький ‘nah’ → **ближчий**

вужький ‘eng’ → **вужчий**

тяжкий ‘schwer’ → **тяжчий**

високий ‘hoch’ → **вищий**

старий ‘alt’ → **старший**

багатий ‘reich’ → **багатший**

широкий ‘breit’ → **ширший**

тихий ‘ruhig’ → **тихий**

глибокий ‘tief’ → **глибший**

далекий ‘weit’ → **дальший**

товстий ‘dick’ → **товщий**

гарний ‘schön’ → **кращий**

великий ‘groß’ → **більший**

поганий ‘schlecht’ → **гірший**

малий ‘klein’ → **менший**

Limitation: *від* + **Gen.** / *за* + **Akk.** / *ніж* + **Nom.** / *як* + **Nom.**

2 Promonen

2.1 Personalpronomen

N.	я	ти		
G.	мене	тебе		
D.	мені	тобі		
A.	мене	тебе		
I.	мною	тобою		
L.	мені	тобі		
N.	він		вона	воно
G.	його (до нього)		її	його
D.	йому		їй	йому
A.	його (на нього)		її	його
I.	ним		нею	ним
L.	нім (у ньому)		ній	ньому
N.	ми	ви		
G.	нас	вас		
D.	нам	вам		
A.	нас	вас		
I.	нами	вами		
L.	нас	вас		
N.	вони			
G.	їх (до них)			
D.	їм			
A.	їх (на них)			
I.	ними			
L.	них			

2.2 Possesivpronomen

	m.	f.	n.
N.	мій	моя	моє
G.	мого	моєї	мого
D.	моєму	моїй	моєму
A.	мій мого	мою	моє
I.	моїм	моєю	моїм
L.	моєму	моїй	моєму
<hr/>			
N.	мої	мої	мої
G.	моїх	моїх	моїх
D.	моїм	моїм	моїм
A.	мої моїх	мої моїх	мої моїх
I.	моїми	моїми	моїми
L.	моїх	моїх	моїх
<hr/>			
N.	твій	твоя	твоє
G.	твого	твої	твого
D.	твоєму	твоїй	твоєму
A.	твій твого	твою	твоє
I.	твоїм	твоєю	твоїм
L.	твоєму	твоїй	твоєму
<hr/>			
N.	твої	твої	твої
G.	твоїх	твоїх	твоїх
D.	твоїм	твоїм	твоїм
A.	твої твоїх	твої твоїх	твої твоїх
I.	твоїми	твоїми	твоїми
L.	твоїх	твоїх	твоїх
<hr/>			
N.	його	її	його
G.	його	її	його
D.	його	її	його
A.	його	її	його
I.	його	її	його
L.	його	її	його
<hr/>			
N.	його	її	його
G.	його	її	його
D.	його	її	його
A.	його	її	його
I.	його	її	його
L.	його	її	його

	m.	f.	n.
N.	наш	наша	наше
G.	нашого	нашої	нашого
D.	нашому	нашій	нашому
A.	наш нашого	нашу	наше
I.	нашим	нашою	нашим
L.	нашому	нашій	нашому
N.	наші	наші	наші
G.	наших	наших	наших
D.	нашим	нашим	нашим
A.	наші наших	наші наших	наші наших
I.	нашими	нашими	нашими
L.	наших	наших	наших
N.	ваш	ваша	ваше
G.	вашого	вашої	вашого
D.	вашому	вашій	вашому
A.	ваш вашого	вашу	ваше
I.	вашим	вашою	вашим
L.	вашому	вашій	вашому
N.	ваші	ваші	ваші
G.	ваших	ваших	ваших
D.	вашим	вашим	вашим
A.	ваші ваших	ваші ваших	ваші ваших
I.	вашими	вашими	вашими
L.	ваших	ваших	ваших
N.	їхній	їхня	їхнє
G.	їхнього	їхньої	їхнього
D.	їхньому	їхній	їхньому
A.	їхній їхнього	їхню	їхнє
I.	їхнім	їхньою	їхнім
L.	їхньому	їхній	їхньому
N.	їхні	їхні	їхні
G.	їхніх	їхніх	їхніх
D.	їхнім	їхнім	їхнім
A.	їхні їхніх	їхні їхніх	їхні їхніх
I.	їхніми	їхніми	їхніми
L.	їхніх	їхніх	їхніх

2.3 Reflexives Possesivpronomen

	m.	f.	n.
N.	свій	своя	своє
G.	свого	своєї	свого
D.	своєму	своїй	своєму
A.	свій свого	свою	своє
I.	своїм	своєю	своїм
L.	своєму	своїй	своєму
N.	свої	свої	свої
G.	своїх	своїх	своїх
D.	своїм	своїм	своїм
A.	свої своїх	свої своїх	свої своїх
I.	своїми	своїми	своїми
L.	своїх	своїх	своїх

2.4 Reflexivpronomen

N.	—
G.	себе
D.	собі
A.	себе
I.	собою
L.	собі

2.5 Demonstrativpronomen

	m.	f.	n.
N.	той	та	те
G.	того	тієї	того
D.	тому	тій	тому
A.	той того	ту	те
I.	тим	тією	тим
L.	тому	тій	тому
N.	ті	ті	ті
G.	тих	тих	тих
D.	тим	тим	тим
A.	ті тих	ті тих	ті тих
I.	тими	тими	тими
L.	тих	тих	тих

	m.	f.	n.
N.	цей	ця	це
G.	цього	цієї	цього
D.	цьому	цій	цьому
A.	цей цього	цю	це
I.	цим	цією	цим
L.	цьому	цій	цьому
N.	ці	ці	ці
G.	цих	цих	цих
D.	цим	цим	цим
A.	ці цих	ці цих	ці цих
I.	цими	цими	цими
L.	цих	цих	цих

2.6 Interrogativpronomen und Relativpronomen

N.	хто	що
G.	кого	чого
D.	кому	чому
A.	кого	що
I.	ким	чим
L.	кому	чому

	m.	f.	n.
N.	котрий	котра	котре
G.	котрого	котрої	котрого
D.	котрому	котрій	котрому
A.	котрий котрого	котру	котре
I.	котрим	котрою	котрим
L.	котрому	котрій	котрому
N.	котрі	котрі	котрі
G.	котрих	котрих	котрих
D.	котрим	котрим	котрим
A.	котрі котрих	котрі котрих	котрі котрих
I.	котрими	котрими	котрими
L.	котрих	котрих	котрих

	м.	ф.	п.
N.	який	яка	яке
G.	якого	якої	якого
D.	якому	якій	якому
A.	який якого	яку	яке
I.	яким	якою	яким
L.	якому	якій	якому
N.	які	які	які
G.	яких	яких	яких
D.	яким	яким	яким
A.	які яких	які яких	які яких
I.	якими	якими	якими
L.	яких	яких	яких
	м.	ф.	п.
N.	чий	чия	чие
G.	чийого	чєї	чийого
D.	чийому	чийй	чийому
A.	чий чийого	чию	чие
I.	чийм	чєю	чийм
L.	чийому	чийй	чийому
N.	чиї	чиї	чиї
G.	чиїх	чиїх	чиїх
D.	чийм	чийм	чийм
A.	чиї чиїх	чиї чиїх	чиї чиїх
I.	чийми	чийми	чийми
L.	чиїх	чиїх	чиїх
N.	скільки		
G.	скільких		
D.	скільким		
A.	скільки		
I.	скількима		
L.	скільких		

2.7 Indefinit- und Negativpronomen

хтось	‘jemand’ ‘ein gewisser’
щось	‘etwas’
хто-небудь	‘irgendwer’ ‘irgendjemand’
що-небудь	‘etwas’ ‘irgendetwas’

ніхто	‘niemand’
ніщо	‘nichts’

---

3 Numerale

3.1 Kardinalzahl

Die Grundzahlen werden verwendet, um die genaue Anzahl einer Gruppe von Personen, Dingen oder Begriffen zu bezeichnen.

	m.	f.	n.	Pl.
N.	один	одна	одно (одне)	одні
G.	одного	однієї	одного	одних
D.	одному	одній	одному	одним
A.	один одного	одну	одно (одне)	одні одних
I.	одним	однією	одним	одними
L.	одному	одній	одному	одних

	m.	f.	n.	m./f./n.
N.	два	дві	два	N. три
G.	двох	двох	двох	G. трьох
D.	двом	двом	двом	D. трьом
A.	два двох	два двох	два двох	A. три трьох
I.	двома	двома	двома	I. трьома
L.	двох	двох	двох	L. трьох

m./f./n.		m./f./n.	
N.	чотири	N.	п'ять
G.	чотирьох	G.	п'яти/п'ятьох
D.	чотирьом	D.	п'яти/п'ятьом
A.	чотири чотирьох	A.	п'ять/п'ятьох
I.	чотирма	I.	п'ятьма/п'ятьома
L.	чотирьох	L.	п'яти/п'ятьох

m./f./n.		m./f./n.	
N.	сорок	N.	п'ятдесят
G.	сорока	G.	п'ятдесяти/п'ятдесятьох
D.	сорока	D.	п'ятдесяти/п'ятдесятьом
A.	сорок	A.	п'ятдесят/п'ятдесятьох
I.	сорока	I.	п'ятдесятьма/п'ятдесятьома
L.	сорока	L.	п'ятдесяти/п'ятдесятьох

3.2 Kollektivzahl

Die Kollektivzahlen werden verwendet, um eine unteilbare Anzahl bzw. Menge der Personen oder Gegenstände zu bezeichnen:

- Angabe der Anzahl (Personen): Нас четверо. 'Wir sind zu viert.' У неї двоє дітей. 'Sie hat zwei Kinder.'
- Angabe der Anzahl (Pluralia tantum): двоє окулярів 'zwei Brillen' трое ножиць 'drei Scheren'

двоє, троє, четверо, п'ятеро, шестеро, семеро, восьмеро, дев'ятеро, десятеро ...

3.3 Ordinalzahl

Die Ordinalzahlen werden nach dem Muster des harten Adjektivs dekliniert (Ausnahme: третій = wie nach einem weichen Adjektiv dekliniert).

Bei mehrgliedrigen Zahlen wird nur die letzte Ziffer dekliniert.

Der Kasus der Ordinalzahlen wird bei der Jahresangabe folgendermaßen bestimmt:

Nominativ

Vsp.: Це був тисяча вісімсот п'ятдесят шостий рік.

Lokativ

Vsp.: Вона народилася в тисяча дев'ятсот п'ятдесят другому році.

Genitiv

Vsp.: Тисяча дев'ятсот чотирнадцятого року почалася Перша світова війна.

4 Verb

4.1 Präsens

I. Klasse (e-Klasse): 1. Sg. -у/-ю, 3. Pl. -уть/-ютъ.

II. Klasse (и-Klasse): 1. Sg. -у/-ю, 3. Pl. -ать/-ять.

4.1.1 I. Klasse (e-Klasse)

I. Klasse (e-Klasse): **1. Sg. -у/-ю, 3. Pl. -уть/-ютъ**

к → ч: плакати (плачу, плачеш)
г → ж: берегти (бережу, бережеш)
х → ш: колихати (колищу, колишеш)
з → ж: в'язати (в'яжу, в'яжеш)
с → ш: писати (пищу, пишеш)
aber: безти (безу, безеш), нести (несу, несеш)

вез-ти 'transportieren'		гуля-ти 'spazieren'	
Sg.	Pl.	Sg.	Pl.
1. вез-у	вез-емо	1. гуля-ю	гуля-ємо
2. вез-еш	вез-ете	2. гуля-еш	гуля-ете
3. вез-е	вез-уть	3. гуля-е	гуля-ють

нести (несу, несеш), берегти (бережу, бережеш), плакати (плачу, плачеш), колихати (колищу, колишеш), мазати (мажу, мажеш), писати (пищу, пишеш), знати (знаю, знаеш), бувати (буваю, буваєш), давати (даю, даеш) ...

Unregelmäßige Verben der e-Klasse:

бра-ти 'nehmen'	жи-ти 'leben'	писа-ти 'schreiben'
бер-у бер-емо	жив-у жив-емо	пиш-у пиш-емо
бер-еш бер-ете	жив-еш жив-ете	пиш-еш пиш-ете
бер-е бер-уть	жив-е жив-уть	пиш-е пиш-уть
зва-ти 'rufen'	смія-ти-ся 'lachen'	
зв-у зв-емо	смі-ю-сь смі-ємо-сь	
зв-еш зв-ете	смі-еш-ся смі-ете-сь	
зв-е зв-уть	смі-еть-ся смі-ють-ся	

4.1.2 II. Klasse (и-Klasse)

II. Klasse (и-Klasse): 1. Sg. *-у/-ю*, 3. Pl. *-ать/-ять*.

д	→	дж:	ходити (ходжу, ходиш)
з	→	ж:	возити (вожу, возиш)
т	→	ч:	летіти (лечу, летиш)
с	→	ш:	носити (ношу, носиш)
зд	→	ждж:	їздити (їжджу, їдиш)
ст	→	щ:	рости (рощу, ростиш)
		aber: г	→ ж: бігти (біжу, біжиш)

мовча-ти ‘schweigen’		стоя-ти ‘stehen’	
Sg.	Pl.	Sg.	Pl.
1. мовч-у	мовч-имо	1. сто-ю	сто-їмо
2. мовч-иш	мовч-ите	2. сто-їш	сто-їте
3. мовч-ить	мовч-ать	3. сто-їть	сто-ять

кричати (кричу, кричиш), водити (воджу, водиш), легіти (лечу, летиш), возити (вожу, возиш), косити (кошу, косиш), їздити (їжджу, їдиш), мостити (мощу, мостиш), бігти (біжу, біжиш) ...

Unregelmäßige Verben der e-Klasse:

сиді-ти ‘sitzen’	люби-ти ‘lieben’
сидж-у	люб-л-ю
сид-иш	люб-иш
сид-ить	люб-ить
сид-имо	люб-имо
сид-ите	люб-ите
сид-ять	люб-л-ять

4.1.3 Unregelmäßige Verben

дати ‘geben’	їсти ‘essen’	відповісти ‘antworten’
дам	їм	відповім
даси	їси	відповіси
дасть	їсть	відповість
дамо	їмо	відповімо
дасте	їсте	відповісте
дадуть	їдять	відповідять

4.2 Verb *бути*

бути	Präsens	Futur		Prät.	
є (єсмь)	є (єсьмо)	буду	будемо	був	
є (єси)	є (єсте)	будеш	будете	була	були
є (є)	є (суть)	буде	будуть	було	

4.2.1 ‘es gibt’ ‘es gibt kein’

є ‘es gibt’

нема(є) ‘es gibt kein’

Bsp.: Тут ще є садки, а там уже немає.

‘Hier gibt es noch Gärten, dort bereits nicht mehr.’

4.2.2 ‘es ist’ ‘das ist’

Bildung: **це** ... . (Im Präsens wird die Kopula häufig eliminiert.)

Bsp.: Це мій колега.

‘Das ist mein Kollege.’

4.2.3 ‘haben’

у **мене** **є** + **N.** ‘ich habe’ =

я маю + **A.** ‘ich habe’

Bsp.: У мене є син. = Я маю сина. ‘Ich habe einen Sohn.’

4.3 Modalverb

МОГТИ	(міг, могла, -ло)	ХОТІТИ	(хотів, хотіла, -ло)
можу	можемо	хочу	хочемо
можеш	можете	хочеш	хочете
може	можуть	хоче	хочуть

МУСИТИ	(мусив, мусила, -ло)
мушу	мусимо
мушиш	мусите
мусить	мусять

4.4 Präteritum

Bildung: **Infinitivstamm** + **-в/-л** + **-а, -о, -и** (= PPA)

m. Sg.:

- в** (nach einem vokal. Stammauslaut): бра-ти → бра-в
- ø** (nach einem konsonant. Stammauslaut): біг-ти → біг
(Stammvokalwechsel bei *o, e* → *i*: рос-ти → ріс, нес-ти → ніс)

f. Sg., n. Sg. und Pl.:

- ла** (f.), -**ло** (n.), -**ли** (Pl.).

4.5 Plusquamperfekt

Bildung: Präteritum von *бути* = **був, була, было, були** + **PPA**.

	Sg.	Pl.
m.	був знав	були знали
f.	була знала	були знали
n.	було знало	були знали

4.6 Futur I

Das Futur I drückt die Handlung aus, welche in der Zukunft stattfinden wird, aber nicht bekannt ist, ob sie abgeschlossen werden wird.

Bildung: Futurform von *бути* = **буду, будеш, буде ...** + **Infinitiv** v. impf. Verb.

	Sg.	Pl.
1.	я буду вчитися	ми будемо вчитися
2.	ти будеш вчитися	ви будете вчитися
3.	він буде вчитися	вони будуть вчитися

4.7 Futur II

Die Verben der e-Klasse (I. Konjugation) und и-Klasse (II. Konjugation) haben im Futur II die identische Endungen: **-му, -меш, -ме, -мемо, -мете, -муть**.

	Sg.	Pl.
1.	я питати-му	ми питати-мемо
2.	ти питати-меш	ви питати-мете
3.	він питати-ме	вони питати-муть
	Sg.	Pl.
1.	я лежати-му	ми лежати-мемо
2.	ти лежати-меш	ви лежати-мете
3.	він лежати-ме	вони лежати-муть

4.8 Konjunktiv

Der Konjunktiv drückt einen Wunsch oder eine Möglichkeit aus (Möglichkeits- oder Wunschform).

Я прочотав би цю книжку, якщо мав би час.
 ‘Ich würde dieses Buch lesen, wenn ich Zeit hätte.’

Bildung: **PPA** + **би** (nach Konsonanten) / **б** (nach Vokalen).

вивчати →	вивчив би	сміятися →	сміявся б
	вивчила б		сміялась би
	вивчило б		сміялось би
	вивчили б		сміялись би

Mit Konjunktionen:

коли + би	→	коли б	‘wenn’
як + би	→	якби	‘falls’
що + би	→	щоб	‘damit’

4.8.1 Konjunktiv Perfekt

Der Konjunktiv Perfekt handelt sich um den Konjunktiv mit perfektischer Bedeutung.

Bildung: **PPA** v. бути (був, була, було, були) + **би** (nach Konsonanten) / **б** (nach Vokalen).

повідомити →	був би повідомив
	була б повідомила
	було б повідомило
	були б повідомили

4.9 Imperativ

Bildung: Präsensstamm v. pf. u. ipf. Verben + **-i** / **-й**

- Präsensstamm auf -C → + **-и, -імо, -іть**.
- Präsensstamm auf -V → + **-й, -ймо, йте**.

	жити	жив-уть (3. Pl.)		співати	співа-ють (3. Pl.)
	Sg.	Pl.		Sg.	Pl.
1.	∅	жив-імо!	1.	∅	співа-ймо!
2.	жив-и!	жив-іть!	2.	співа-й!	співа-йть!
3.	*	*	3.	*	*

* Für die 3. Ps. Sg./Pl. sind semantische Befehlsformen belegt:

хай + **finite Form v. Präsens (3. Ps. Sg./Pl.)**: *хай читає!* (3. Ps. Sg.); *хай читають!* (3. Ps. Pl.).

Außerdem sind die Befehlsformen mit **давай/давайте** vorhanden: **давай/давайте** + **Infinitiv**: *давай читати!* (3. Ps. Sg.); *давай-те читати!* (3. Ps. Pl.).

Unregelmäßige Imperativformen:

Infinitiv	3. Ps. Pl.		Imperativ
бути	буд-уть	→	будь!, будьмо!, будьте!
їсти	їд-ять	→	їж!, їжмо!, їжте!
різати	ріж-уть	→	ріж!, ріжмо!, ріжте!

4.10 Verben der Fortbewegung

Die direktiven Verben bezeichnet eine Bewegung in eine Richtung.

Птахи летять на південь. ‘Die Vögel fliegen in den Süden.’

Die indirektiven Verben bezeichnen eine Bewegung:

1. hin und zurück:
Я ходив учора в кіно. ‘Ich bin gestern ins Kino gegangen.’
2. mit Wiederholungen:
Він ходить в університет пішки. ‘Er geht zu Fuß zur Uni.’
3. in verschiedene Richtungen:
Діти бігали у саду. ‘Die Kinder liefen im Garten umher.’

4. zur Fähigkeit:

Риба плаває. ‘Fische können schwimmen.’

direktive Verben	indirektive Verben	
іти (іду, ідеш)	ходити (ходжу, ходиш)	‘gehen’ ‘kommen’
їхати (їду, їдеш)	їздити (їжджу, їздиш)	‘fahren’ ‘reisen’
бігти (біжу, біжиш)	бігати (бігаю, бігаєш)	‘laufen’ ‘rennen’
летіти (лечу, лежиш)	літати (літаю, літаєш)	‘fliegen’
пливти (пливу, -веш)	плавати (плаваю, -ваєш)	‘schwimmen’
везти (везу, везеш)	возити (вожу, возиш)	‘transportieren’
вести (веду, ведеш)	водити (воджу, водиш)	‘führen’
нести (несу, несеш)	носити (ношу, носиш)	‘tragen’ ‘bringen’

4.11 Partizip

	Aktiv	Passiv
Präsens	-уч- (-юч-)/-ач- (-яч-)	-н-
Präteritum	-л-	-н-/-ен-/-єн-/-т-

4.11.1 Partizip Präsens Aktiv

Bildung: **Präsenstamm** der nur **ipf. Verben** der

- e-Konjugation → + Suffix **-уч-** (**-юч-**)
- и-Konjugation → + Suffix **-ач-** (**-яч-**)

+ adjektivische **Endungen** (Sg. m. **-ий**, f. **-а** n. **-е**; Pl. **-і**).

Infinitiv	Präsens (3. Pl.)	PPräsA	
володіти	володі-ють	володі-юч-ий	‘beherrschend’
нести	нес-уть	нес-уч-ий	‘tragend’
говорити	говор-ять	говор-яч-ий	‘sprechend’
стояти	сто-ять	сто-яч-ий	‘stehend’

4.11.2 Partizip Präteritum Aktiv

Bildung: **Infinitivstamm** der **pf. Verben** + Suffix **-л-** + adjektivische **Endungen** (Sg. m. **-ий**, f. **-а** n. **-е**; Pl. **-і**).

Infinitiv	PPrätA	
почервоні-ти	почервоні-л-ий	‘rot geworden war’
осироті-ти	осироті-л-ий	‘verweist war’
зблідну-ти	зблід-л-ий	‘bleich geworden war’

4.11.3 Partizip Präsens Passiv

Bildung: **Infinitivstamm** der **Verben** + Suffix **-н-** + adjektivische **Endungen** (Sg. m. **-ий**, f. **-а** n. **-е**; Pl. **-і**).

Infinitiv	PPräsP	
вжива-ти	вжива-н-ий	‘werden verwendet’

4.11.4 Partizip Präteritum Passiv

Bildung: **Infinitivstamm** der **transitiven Verben** auf

- -а (-я) → + Suffix **-н-**
- -и (-і) → + Suffix **-ен-**
- Konsonanten → + Suffix **-ен-**
- -б, -п, -в, -ф, -м → **-л-** + Suffix **-ен-**
- -ї → + Suffix **-єн-**
- -и (-і), -а (-я), -у, -ер (einsilbig) → + Suffix **-т-**

+ adjektivische **Endungen** (Sg. m. **-ий**, f. **-а** n. **-е**; Pl. **-і**).

Infinitiv	PPrätP	
прочита-ти	прочита-н-ий	‘durchgelesen worden’
звари-ти	звар-ен-ий	‘gekocht worden’
принес-ти	принес-ен-ий	‘mitgebracht worden sein’
зроби-ти	зроб-л-ен-ий	‘gemacht worden sein’
освої-ти	осво-єн-ий	‘erschlossen worden sein’
ши-ти	ши-т-ий	‘genäht worden’

4.12 Verbalaspekte und Adverbialpartizipien

ipf.	pf.	AP Präs.	AP Prät.
писати	написати	пишучи	написавши
читати	прочитати	читаючи	прочитавши
говорити	сказати	говорячи	сказавши
нести	понести	несучи	понісший

4.12.1 Adverbialpartizip Präsens

Bildung: **Präsensstamm** + **-учи (-ючи)** (е-Klasse) / **-ачи (-ячи)** (и-Klasse).

Infinitiv	3. Pl.	AP Präs.
сумувати	суму-ють	суму-ючи
стояти	сто-ять	сто-ячи

4.12.2 Adverbialpartizip Präteritum

Bildung: **Infinitivstamm** + **-вши** (nach Vokal) / **-ши** (nach Konsonant).

Infinitiv	AP Prät.
зачини-ти	зачини-вши
винес-ти	виніс-ши

5 Präposition

Präposition	Bedeutung	Rektion
без	ohne	G.
біля	neben, an	G.
від	von, aus (von etwas weg)	G.
для	für	G.
до	nach, bis	G.
з	aus	G.
коло	um	G.
крім	außer	G.
напроти	gegenüber (räumlich)	G.
окрім	außer	G.
після	nach (zeitlich)	G.
проти	gegen	G.
серед	mitten	G.
замість	anstatt, für	G.
по	entlang (Sg.)	D
крізь	durch	A.
між	zwischen (Richtung)	A.
про	über (über/von jn./etwas erzählen)	A.
через	durch	A.
в/у	nach (Richtung)	A.
на	nach (Richtung)	A.
за	für (für jn./etwas sein)	A.
над	über (Richtung)	A.
перед	vor (Richtung)	A.
під	unter (Richtung)	A.
за	hinter (räumlich, Ort)	I.
над	über (Ort)	I.
перед	vor (Ort)	I.
під	unter (Ort), gegen (zeitlich)	I.
по	entlang	I.
між	zwischen (Ort)	I.
поміж	zwischen (Ort)	I.
при	bei	L.
по	entlang (Pl.)	L.
о	um (nur zeitlich)	L.
в/у	in (Ort)	L.

6 Konjunktionen und Gliederungsmittel

aufgrund	спираючись на
daher	звідти
da/weil	тому що
dadurch	через це
als Ergebnis	як висновок
also/folglich	отже
generell	в цілому
eigentlich	просто
es gibt	є
das bedeutet	це значить
das heißt	тобто
so genannt	так звані
beziehungsweise	або
im Hinblick darauf	з погляду на це
im Hinblick auf	з погляду
in Bezug auf	посилаючись на це
im Zusammenhang mit	в звязку з
gemäß	після
dank	завдяки + D.
wegen	через + A.
um ... willen	заради
infolge	тому
demzufolge/folglich	завдяки тому
zum Beispiel	наприклад
und so weiter	і так далі
und ähnliches	і тому подібне
beispielsweise	наприклад
siehe	див.
in diesem Fall	в цьому випадку
in solchem Fall	в тому разі
im Folgenden	отже
feststellen	встановити
folgern/beschließen	як висновок
etwa/circa	трохи
wohl	точно
gewiss/bestimmt	визначено
gleichwertig	однаково

7 Zeitangabe

7.1 Adverbien zur Zeitangabe

тепер, зараз 'jetzt'	сьогодні 'heute'
учора 'gestern'	завтра 'morgen'
позавчора 'vorgestern'	позавтра 'übermorgen'
завжди 'immer'	іноді 'manchmal'
ніколи 'niemals'	уранці 'morgens'
увечері 'abends'	удень 'am Tag'
опівдні 'um die Mittagszeit'	уночі 'nachts'
опівночі 'gegen Mitternacht'	незабаром 'bald'

7.2 Zeitangabe mit Präpositionen

- Genitiv des Substantives ohne Präposition

цього (того) року 'in diesem Jahr'	року 'des Jahres'
січня 'des Januar's'	місяця 'des Monats'
лютого 'des Februar's'	тижня 'der Woche'

- Instrumental Plural des Substantives ohne Präposition

днями 'tagelang'	тижнями 'wochenlang'
ночами 'nächtelang'	місяцями 'monatenlang'
понеділками 'montags'	роками 'jahrelang'

- Akkusativ mit Präposition у/в 'in'

- Angabe des Tages:
  - у понеділок 'am Montag'
  - у четвер 'am Donnerstag'
  - у ці дні 'an diesen Tagen'
- Angabe der Tageszeit:
  - у цей вечір 'an diesem Abend'
  - у ніч на вівторок 'in der Nacht auf Dienstag'
- Angabe eines größeren Zeitraumes:
  - у роки війни 'in den Kriegsjahren'
  - у наш час 'in unserer Zeit' 'heutzutage' 'zur Zeit'

у нашу епоху 'in unserer Epoche'

- у/в, на + Lokativ
  - Monats- und Wochenangabe:
    - у наступному місяці 'im kommenden Monat'
    - у липні 'in Juli'
    - у серпні 'in August'
    - у минулому році 'im vorigen Jahr'
  - Jahresangabe:
    - у цьому році 'in diesem Jahr'
    - у 2004 (у двохтисяччя четвертому році) 'im Jahre 2004'
  - Jahrzehnten- und Jahrhundertsangabe:
    - у 20-их (двадцятих) роках 'in den zwanziger Jahren'
    - у минулому столітті 'im vorigen Jahrhundert'
- Akkusativ mit sonstigen Präpositionen
  - тому 'vor', через 'in', за 'in' + Akkusativ
    - два роки тому 'vor zwei Jahren'
    - через місяць 'in einem Monat'
    - через годину 'in einer Stunde'
    - за тиждень 'in einer Wochen'
    - за рік 'in einem Jahr'
  - до 'vor', після 'nach', під час 'während', з ... до 'seit ... bis' + Genitiv
    - до війни 'vor dem Krieg'
    - до університету 'vor dem Studium'
    - після обіду 'nach dem Mittagessen'
    - після лекцій 'nach den Vorlesungen'
    - під час розмови 'während des Gesprächs'
    - під час переговорів 'während der Verhandlungen'
    - зранку до вечора 'von morgens bis abends'
  - перед 'vor' + Instrumental
    - перед сніданком 'vor dem Frühstück'
    - перед роботою 'vor der Arbeit'

7.3 Datumsangabe

Яке сьогодні число? 'Welches Datum ist heute?'

→ Сьогодні п'яте березня. 'Heute ist der fünfte März.'

Якого числа? / Коли? ‘Wann?’

→ Двадцять третього липня. ‘Am 23. Juli.’

Який рік зараз? ‘Welches Jahr?’ → 2004-й рік. (N.)

Якого року? ‘Welches Jahr?’ → 2004-ого року. (G.)

У якому році? / Коли? ‘In welchem Jahr?’ → У 2004-ому році. (L.)

7.4 Uhrzeit

- Котра година? ‘Wie spät ist es?’

→ Четверта година. (N.)

→ Десять хвилин на шосту. (N., *na* + A.) ‘Zehn nach fünf.’

→ За десять хвилин шоста. (*za* + A., N.) ‘Zehn vor sechs.’

- О котрій годині? ‘Um wie viel Uhr?’ / Коли? ‘Wann?’

→ О четвертій годині. (*o* + L.)

→ У десять хвилин на шосту. (*y* + A.) ‘Um zehn nach fünf.’

→ За десять хвилин до шостої. (*za* + A., *do* + G.) ‘Um zehn vor sechs.’

8 Ortsangabe

8.1 Adverbien zur Ortsangabe

тут ‘hier’	удома ‘zu Hause’	праворуч ‘rechts’
там ‘dort’	угорі ‘oben’	ліворуч ‘links’
всюди ‘überall’	туди ‘dorthin’	
ніде ‘nirgendwo’	сюди ‘hierher’	

8.2 Ortsangabe mit Präpositionen

8.2.1 в/у und на

в/у ‘in’:	на ‘in’ ‘auf’:
в Україні	на Кавказі
в університеті	на факультеті
в інституті	на лекції
у школі	на вулиці
у театрі	на конференції
у магазині	на заході

8.2.2 Orts- und Richtungsangabe mit Präpositionen

Ortsangabe:

bei, an	біля	біля інституту	‘beim Institut’
um ... herum	навколо	навколо столу	‘um den Tisch herum’
gegenüber	проти	напроти будинку	‘gegenüber dem Haus’
neben	коло	коло школи	‘neben der Schule’
zu, an	до	(йти) до річки	‘zum Fluß gehen’
von ...	від	(відійти) від вікна	‘vom Fenster weggehen’
aus	з/із	(вийти) зі школи	‘aus der Schule’
über, an	над	над деревом	‘über einem Baum’
unter	під	під деревом	‘unter einem Baum’
hinter	за	за деревом	‘hinter einem Baum’
vor	перед	перед деревом	‘vor einem Baum’
zwischen	між	між людьми	‘zwischen den Leuten’

Richtungsangabe:

---

in, nach	у/в	у Київ	‘nach Kyjiv’
auf, in	на	на стадіон	‘ins Stadion’
hinter, an	за	за стіл	‘an einen Tisch’
unter	під	покласти під	‘unter etw. legen’
über, durch	через	(перейти) через	‘über etw. gehen’
		через вікно	‘aus dem Fenster (sehen)’

---

9 Wochentage, Monatsnamen und Jahreszeiten

9.1 Wochentage

Nom.	
понеділок	‘Montag’
вівторок	‘Dienstag’
середа	‘Mittwoch’
четвер	‘Donnerstag’
п’ятниця	‘Freitag’
субота	‘Samstag’
неділя	‘Sonntag’

9.2 Monatsnamen

Nom.	Gen.	Lok. (‘im’)	
січень	січня	у січні	‘Januar’
лютий	лютого	у лютому	‘Februar’
березань	березня	у березні	‘März’
квітень	квітня	у квітні	‘April’
травень	травня	у травні	‘Mai’
червень	червня	у червні	‘Juni’
липень	липня	у липні	‘Juli’
серпень	серпня	у серпні	‘August’
вересень	вересня	у вересні	‘September’
жовтень	жовтня	у жовтні	‘Oktober’
листопад	листопада	у листопаді	‘November’
грудень	грудня	у грудні	‘Dezember’

9.3 Jahreszeiten

Substantiv	Adverb
весна, весни	навесні
літо, літа	влітку
осінь, осени	восени
зима, зими	взимку

Literatur

Amir-Babenco 2005: Svetlana Amir-Babenco et Franz Pffiegl:
Praktische Kurzgrammatik der ukrainischen Sprache. Hamburg:
Helmut Buske.

Chazanova 2018: М. И. Хазанова: *Украинский язык. Самоучи-
тель. 4-е издание, исправленное.* Москва: Живой язык.